

Vergaderjaar 2019–2020

35 377

EU-voorstel: Mededeling van de Commissie over de Europese Green Deal COM(2019)640¹

C

BRIEF VAN DE VOORZITTER VAN DE VASTE COMMISSIE VOOR ECONOMISCHE ZAKEN EN KLIMAAT/LANDBOUW, NATUUR EN VOEDSELKWALITEIT

Aan de vicevoorzitter van de Europese Commissie, de heer F.C.G.M. Timmermans

Den Haag, 5 februari 2020

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van de Eerste Kamer der Staten-Generaal hebben met belangstelling kennisgenomen van de mededeling van de Europese Commissie over de Europese Green Deal.² De leden van de fracties van **Forum voor Democratie** en van de **Partij voor de Dieren** hebben naar aanleiding hiervan een aantal vragen en opmerkingen.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Forum voor Democratie-fractie

Draagvlak, democratie en soevereiniteit

Draagvlak Green Deal

De leden van de fractie van Forum voor Democratie lezen in het persbericht van 11 december 2019 dat de Europese Commissie (EC) stelt zich in haar werk te laten leiden door de roep van het «grote publiek» dat maatregelen zou eisen en door «onweerlegbaar wetenschappelijk bewijs» zoals in de verslagen van het IPCC, IPBES, de Global Resources Outlook

¹ Zie dossier E200001 op www.europapoort.nl.

² COM(2019)640; Zie voor behandeling in de Eerste Kamer dossier E200001 op www.europapoort.nl.

en de EER SOER 2019.³ De klimaatlobby oefent grote druk uit om de Green Deal verder aan te scherpen. De Green Deal zet in op een groot-schalige propagandacampagne waarvan, zo stellen deze leden, de Sovjet-Unie nog veel had kunnen opsteken. Waarom beweert de EC in naam van het grote publiek te handelen, terwijl de Green Deal bol staat van voorgenomen inspanningen om datzelfde grote publiek met publiciteitscampagnes van ongekeerde omvang zo te gaan beïnvloeden dat het vatbaar wordt voor de in Brussel gehuldigde opvattingen? Waarom walst de EC over de vrijheid van de inwoners van de EU-lidstaten heen om met hun politieke vertegenwoordigers eigen keuzes te maken op basis van politieke ideeën die haaks staan op die van de EC? Sinds wanneer is de wetenschap almachtig geworden met theorieën die de status krijgen van onweerlegbare bewijzen die boven alle wetenschappelijke twijfel zijn verheven? Hoe waarborgt de EC een verdere machts-overname door de groene lobby?

De nationale soevereiniteit wordt uitgehold

De EC gaat voorstellen om voor initiatieven die verband houden met de Green Deal gebruik te maken van de Verdragsbepalingen op grond waarvan het Europees Parlement en de Raad voorstellen volgens de gewone wetgevingsprocedure kunnen aannemen met gekwalificeerde meerderheid, in plaats van met eenparigheid van stemmen. Het heeft er, naar de mening van de Forum voor Democratie-fractieleden, veel van weg dat de nationale soevereiniteit onder de vlag van Green Deal vergaand wordt uitgehold. Als, zoals de EC van plan is, een kwart van de EU-begroting in het teken gaat staan van de Green Deal, is wel duidelijk hoe groot het terrein is waarover Brussel geen hinder wil hebben van een veto. Deze leden vragen om een reflectie hierop van de EC.

De EC-bemoeienis met de kilometerheffing

Een verplichte kilometerheffing was ooit de wens van de Europese Commissie, maar heeft het uiteindelijke voorstel niet gehaald. Wel stelt het voorstel dat er een «effectieve kilometerheffing» moet komen. Wat is het verschil tussen een verplichte kilometerheffing en een effectiever kilometerheffing en waar haalt de EC de bevoegdheid vandaan om zich, al dan niet met belastingheffing door EU-lidstaten, over gereden kilometers tegenaan te bemoeien, zo vragen de leden van de Forum voor Democratie-fractie.

Zelfs goedbedoeld werkt de EU nog bureaucratisch

Al zijn sommige van de in de Green Deal gestelde doelen op zichzelf wellicht best nobel, zo stellen deze leden, de manier waarop de EU regels maakt is echter zo top-down en bureaucratisch dat zelfs goede ideeën vaak heel slecht worden uitgewerkt met veel administratieve rompslomp en veel complexe omwegen die voor hoge kosten zorgen. In hoeverre is er op voorhand enige inschatting te maken van de stortvloed aan richtlijnen, wetten en pakketten aan uitvoeringsmaatregelen om de Green Deal uit te voeren?

³ Europese Commissie, Persbericht: «De Europese Green Deal moet van Europa tegen 2050 het eerste klimaatneutrale continent maken, de economie stimuleren, de volksgezondheid en levenskwaliteit verbeteren en de natuur beschermen, zonder iemand aan zijn lot over te laten», 11 december 2019.

De Green Deal raakt sommige lidstaten meer dan andere

De Europese Green Deal bestrijkt alle sectoren van de economie, met name vervoer, energie, landbouw en gebouwen, maar ook staal, cement, ICT, textiel en chemie.⁴ Kan de EC een analyse en inschatting geven, hoe de individuele lidstaten geraakt gaan worden door deze gedifferentieerde doelstellingen per sector? Beschikt de EC over een impactanalyse voor deze sectoren per land?

Natuur, ecologie en landbouw

De Green Deal reikt tot aan bemoeienis met de bossen

De nieuwe EU-bosstrategie, aldus de Green Deal, zal zich vooral richten op de effectieve bebossing en de instandhouding en het herstel van bossen in Europa om de absorptie van CO₂ te bevorderen, het aantal bosbranden en de omvang daarvan terug te dringen en de bio-economie te bevorderen, met volledige inachtneming van de ecologische beginselen die gunstig zijn voor de biodiversiteit. Gaat de EU zich tegen de bossen aan bemoeien, zo ja, hoe ziet de EC dat concreet voor zich? De leden van de fractie van Forum voor Democratie vragen de EC of zij zich ervan bewust is dat veel bosbranden worden aangestoken om «aan te tonen» dat de klimaatverandering daarvan de oorzaak is, terwijl in werkelijkheid slecht onderhoud aan de bossen zorgt voor een licht ontvlambare toestand.

De Green Deal ruïneert boeren

De EC beschouwt de landbouw als een van de grootste milieuvuilers. De Europese Commissie wil het EU-landbouwbeleid drastisch veranderen en vooral groener maken en natuurlijk meer biodivers. De Green Deal bepleit het terugdringen van gewasbeschermingsmiddelen («pesticiden»), groeistoffen («meststoffen») en bescherming tegen ziekten bij dieren («antibiotica»). Vanwaar de aversie tegen de landbouwsector, zo vragen de leden van de fractie van Forum voor Democratie. Ziet de EC dan niet in dat de innoverende, concurrerende Nederlandse landbouwsector net als de visserij wordt ingeperkt? En dat EU-lidstaten die achterlopen en in geen geval een beter beleid hebben voor natuur, klimaat en milieu dan Nederland, daarvan zullen profiteren?

Economie en financiering

Een koolstofgrensbelasting moet de dure klimaateconomie van de EU beschermen

Als de verschillen in ambitieniveau in de wereld blijven bestaan, terwijl de EU haar ambitieniveau verhoogt, zal de EC voor een aantal sectoren een koolstofgrenscorrectie voorstellen om het risico van koolstoflekkage te beperken. Hierdoor zou de prijs van ingevoerde goederen het koolstofgehalte daarvan beter weerspiegelen, stelt de EC in de Green Deal. Deze maatregel zal zodanig worden opgezet dat de regels van de Wereldhandelsorganisatie en andere internationale verplichtingen van de EU worden nageleefd. Het zou een alternatief zijn voor de maatregelen die het risico van koolstoflekkage in het emissiehandelssysteem van de EU tegengaan. Is de EC van plan met de koolstofgrensbelasting (Carbon Border Tax) een tolmuur in te stellen om te kunnen blijven concurreren met landen met minder ambitieuze klimaatplannen?

⁴ Ibidem.

Nederland mag betalen

Het «Just Transition Mechanism»-fonds van 100 miljard euro moet landen of sectoren een «extra steuntje in de rug» geven. Nederland mag betalen, het geld lijkt, naar de mening van de fractieleden van Forum voor Democratie, al verdeeld. Kan de EC gedetailleerd motiveren hoe dit fonds wordt gevoed en hoe de verdeling daarvan zich verhoudt tot de (bijdragen van) individuele lidstaten? Stel dat het fonds grote verliezen leidt, om wat voor redenen dan ook en er moet worden afgeschreven, hoe worden die kosten dan opgevangen? Vindt hier in dat geval verdeling naar lidstaten plaats en met welke sleutel?

De Green Deal suggereert een nieuw soort groen-rode economie te kunnen scheppen

De vakbeweging juicht dat de Green Deal behalve groen óók rood is. Zo tweet Agnes Jongerius: «...solidariteit en rechtvaardigheid vormen de basis».⁵

In hoeverre voert de EC onder groene vlag een rode, socialistische agenda uit? De Green Deal legt een belangrijke rol weg voor het voorgestelde Europees Sociaal Fonds Plus om de Europese beroepsbevolking te helpen de vaardigheden te verwerven die nodig zijn om de overstap te maken naar groeisectoren en zich aan te passen aan nieuwe processen. De vaardighedenagenda en de jongerengarantieregeling zullen worden geactualiseerd om de inzetbaarheid in de zogenoemde groene economie te vergroten. In hoeverre is de EC van plan een soort staatsgeleide economie met groene banen te creëren, zo vragen de leden van de Forum voor Democratie-fractie.

De ECB wordt een politiek groengekleurde «goede bedoelingen»-bank

Deze leden constateren dat het de wens is van Christine Lagarde dat de ECB verkleurt naar een groene bank. Zij wil dat de ECB het opkoopprogramma, dat neerkomt op het oppompen van een monsterlijke schuldenbubbel, ook nog eens gaan vergroenen. Dat zal naar de mening van deze leden verstoringen teweegbrengen in de economie. Hoe beoordeelt de Europese Commissie deze voornemens? Deze leden verzoeken de EC om een gedetailleerde beschouwing.

Ook de EIB wordt het vehikel voor groene investeringen

Langs verschillende wegen zal heel veel kapitaal richting groene investeringen worden geleid. «Koolstofarme» investeringen worden aantrekkelijker gemaakt voor banken en investeerders, «koolstofinvesteringen» worden afgeremd. De EU zal via allerlei beleidsinstrumenten zoals InvestEU⁶ en leningen van de Europese Investeringsbank⁷ ook proberen privaat kapitaal richting die «groene» investeringen te duwen, waarbij de EU garanties geeft. De winsten vloeien dus naar de investeerders, de eventuele verliezen komen bij de overheid terecht, zo constateren de leden van de Forum voor Democratie-fractie.

⁵ Twitter, Agnes Jongerius, 11 december 2019: https://twitter.com/a_jongerius/status/1204758240514527233.

⁶ European Commission, The InvestEU programme (2021–2027), https://ec.europa.eu/commission/priorities/jobs-growth-and-investment/investment-plan-europe-juncker-plan/whats-next-investeu-programme-2021-2027_en.

⁷ https://www.europa-nu.nl/id/vg9hmxn8pyx/europese_investeringsbank_eib.

Met een overheid die gaat sturen op groene investeringen verstoort, naar de mening van deze leden, die hele groene push de marktwerking. Want niet de beste investeringen worden gekozen die de consument het liefst wil en die het meest geld opbrengen, maar de politiek wenselijke investeringen worden gekozen. Na verloop van tijd kijken we dan terug op een aantal investeringen die helemaal niet zo interessant zijn geweest maar die wel heel de kapitaalstroom hebben omgebogen. Een euro kan je maar één keer investeren, een ingenieur kan je maar één baan geven. Hoe meer de Green Deal de EU laat focussen op zaken die economisch niet slim zijn maar wel groen, hoe minder productief de EU wordt, zo menen deze leden.

Via de EIB kunnen goedkope leningen worden afgesloten. De leden van de Forum voor Democratie-fractie vragen de EC waarom de EIB het geëigende instituut is om te dienen als vehikel voor Green Deal investeringen. Wat zijn de risico's? In hoeverre zijn goedkope leningen een oneigenlijke manier om geld vrij te spelen?

De Green Deal kost biljoenen en ontwricht de EU-begroting

De doelstellingen van de Green Deal vragen, naar de mening van deze leden, om exorbitante uitgaven. De huidige klimaat- en energiedoelstellingen voor 2030 zijn naar schatting van de EC alleen haalbaar als de EU-lidstaten jaarlijks 260 miljard euro extra investeren. Dat is ongeveer 1,5 procent van het bbp in 2018. Vergelijk dat eens met de onhaalbaar geachte NAVO-norm om de uitgaven voor Defensie naar 2,0 procent bbp te verhogen, zo stellen de leden van de fractie van Forum voor Democratie. Voor die investeringen, aldus is gesteld in de Green Deal, is een investeringsplan nodig dat de openbare en de private sector moet mobiliseren. Minstens 25 procent van de langetermijnbegroting van de EU moet volgens de Green Deal worden besteed aan het klimaat. Ook de Europese Investeringsbank, de klimaatbank van Europa, moet bijdragen. Om private investeerders bij de groene transitie te betrekken, zal de EC een zogenaemde groene financieringsstrategie presenteren.

De leden van de Forum voor Democratie-fractie hebben hier een aantal vragen over: Hoe komt de voorzitter van de EC tot een opmerking over een groei die meer opbrengt dan hij kost, terwijl de kosten alleen al op een biljoen (!) euro worden geraamd? Kan de EC een overzicht geven van de opbouw van de kosten, of zijn de ramingen een slag in de lucht? Welke garantie kan de EC geven, dat de geschatte kosten die nu al astronomische proporties lijken aan te nemen, niet slechts de aanloop zijn naar een astronomisch bedrag waarvan geen nuchter denkend mens zich ook maar enige voorstelling kan maken?

Wat brengt het oormerken van een kwart van de EU-begroting ten behoeve van de uitwerking van de Green Deal voor verschuivingen teweeg in het beleid en de prioriteiten van de EU. Anders gezegd, ten koste van welke andere projecten gaan de Green Deal-plannen? De Duitse Bondsregering heeft al laten weten de portemonnee niet te zullen trekken voor de Green Deal. Kan de EC aangeven in hoeverre zij positief staat tegenover zo'n *opt-out* systeem voor lidstaten voor bijdragen aan de Green Deal plannen? In hoeverre houdt de EC rekening met het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de EU (Brexit), waardoor de begroting naar beneden moet worden bijgesteld ten aanzien van de Green Deal-plannen?

Bedrijven rekenen de kosten van de Green Deal door

De Green Deal wordt een instrument om alle mogelijke regels aan te scherpen op het vlak van emissierechten, elektrificatie, pesticiden,

energie-efficiëntie van elektrische apparaten en gebouwen, biobrandstoffen, laadpalen, verplichte recyclage enzovoorts. Er zullen heel veel investeringen moeten worden gedaan om aan al die regels te voldoen. Dat zal met grote kosten gepaard gaan voor het bedrijfsleven en uiteindelijk voor de consument. Want alles wordt doorberekend. Heeft de EC enig idee van de lastenverzwaring voor consumenten wanneer bedrijven de kosten van de klimaatplannen gaan doorberekenen?

Onderwijs en zorg in verloederde gebouwen?

De EC wil met de Green Deal dat de nadruk komt te liggen op de renovatie van scholen en ziekenhuizen. Het geldt dat als gevolg van de energie-efficiëntie van gebouwen wordt bespaard, zal namelijk kunnen worden besteed aan onderwijs en volksgezondheid, zo stelt de EC het zich voor. Begrijpen de leden van de Forum voor Democratie-fractie het nu goed, dat hier vrij vertaald staat dat gebouwen tot in het oneindige moeten worden opgelapt, zodat het geld voor nieuwe gebouwen wordt gebruikt voor onderwijs en gezondheidszorg?

Een ander voornemen uit de Green Deal is de jaarlijkse renovatie van 2 procent van de huizen, zodat er minder warmte verloren gaat. Dit vergt investeringen die linksom of rechtsom moeten worden gefinancierd. Ook het bouwen van vastgoed (waaronder huizen) en de exploitatie ervan wordt duurder. Wie gaat dat voorschrijven en wie gaat dat initieel en uiteindelijk betalen?

De maakindustrie verhuist naar landen buiten de EU

Het is de vraag of de maakindustrie in de EU blijft, want er is een reëel risico op het verplaatsen van bedrijvigheid en banenverlies. Energie-intensieve sectoren als de staal- en cementindustrie moeten hun uitstoot drastisch omlaag brengen. In hoeverre beseft de EC dat de Green Deal vitale onderdelen van de economie van de EU onder zware druk zet, zodat deze mogelijk verdwijnen doordat ondernemingen liever elders investeren en hier in Nederland saneren (zoals Tata Steel)?

Elektriciteit, klimaat en energie

Daling broeikasgassen zonder Green Deal

In de toelichting op de Green Deal staat dat de uitstoot van broeikasgassen tegen 2050 met het huidige beleid met 60 procent zal zijn afgenomen. In hoeverre is het de inschatting van de EC dat zonder Green Deal onder vigerend beleid de uitstoot van zogenoemde broeikasgassen komende dertig jaar inderdaad met maar liefst twee derde per jaar zal dalen?

De handel in CO₂-certificaten wordt uitgebreid

Om de gewenste ambitieuze extra broeikasgasemissiereducties te realiseren, zal de EC tegen juni 2021 alle relevante klimaatgerelateerde beleidsinstrumenten evalueren en waar dat nodig wordt geacht herzieningen voorstellen. Het gaat onder meer om een uitbreiding van het emissiehandelssysteem ETS tot nieuwe sectoren, de streefcijfers van de lidstaten voor emissiereductie in sectoren die niet onder het ETS vallen en de regelgeving inzake landgebruik, verandering in landgebruik en bosbouw. De EC zal een wijziging van de klimaatwet voorstellen om het instrument dienovereenkomstig bij te werken. Tot welke sectoren wil de EC de handel in CO₂-certificaten uitbreiden? Welke prijsopdrijvende werking gaat daarvan uit?

Nog meer offshore windparken, maar geen kerncentrales

De EU wil minder broeikasgassen en stuurt op energie uit zon en wind. De EU wil geen aardgas maar alternatieve zogenaamde biobrandstoffen. Dit staat volgens de leden van de Forum voor Democratie-fractie op gespannen voet met de energiezekerheid. Op dit moment zijn die hernieuwbare bronnen helemaal niet zo rendabel. Het is heel complex om decentrale productie in te passen op het net. Er is bovendien altijd een back up-systeem nodig. Daarover hebben deze leden de volgende vragen aan de EC. Waarom zet de Green Deal zo zwaar in op het opvoeren van de productie van offshore windenergie? Waar moeten deze offshore windparken komen? Welke capaciteit heeft de EC voor ogen? Beseft de EC welke bezwaren er zijn verbonden aan offshore windparken? Waarom ontbreekt kernenergie in de Green Deal?

Mogelijke claims zijn voor risico van, ja van wie?

Het Energy Charter Treaty, een verdrag dat investeerders in de energie-sector beschermt, blijft in de Green Deal overeind. Een gevolg daarvan is dat ze claims kunnen indienen als overheden bijvoorbeeld kolencentrales willen sluiten die nog niet zijn afgeschreven. Waar legt de EC het risico van claims bij het sluiten van niet afgeschreven centrales? Wat is de motivatie hiervan?

Er is een grote druk om te investeren in netwerken

De voorgenomen transitie naar klimaatneutraliteit vereist «slimme infrastructuur». De Green Deal moet de uitrol bevorderen van innovatieve technologieën en infrastructuur, zoals slimme energienetten, waterstofnetwerken of koolstofafvang, -opslag en -gebruik, en energieopslag, en daarbij ook sectorale integratie mogelijk maken. Een deel van de bestaande infrastructuur en middelen moet worden geüpgraded om geschikt voor het beoogde doel en klimaatbestendig te blijven.

Welke druk legt het voornemen te investeren in energie-infrastructuur zoals *smart grids* op de financiële positie en bedrijfsvoering van de netbeheerders en het doorberekenen van lasten naar consumenten? Heeft de EC daar een analyse van gemaakt, zo vragen de leden van de fractie van Forum voor Democratie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de Partij voor de Dieren-fractie

Klimaat vs. economische groei

De Europese Commissie (EC) ziet de Green Deal als een «groei-strategie» die de EU moet omvormen tot een eerlijke en welvarende samenleving, met een moderne, hulpbronnenefficiënte en concurrerende economie, waar vanaf 2050 «netto» geen broeikasgassen meer worden uitgestoten en economische groei is losgekoppeld van het gebruik van hulpbronnen. De EC zet in op «duurzame en inclusieve groei». Deze «Green Deal» gaat dus uit van de veronderstelling dat het mogelijk is om economische groei los te koppelen van het gebruik van hulpbronnen en dat natuurbescherming en sociale rechtvaardigheid samengaan met die economische groei.

Op dit moment bestaat deze zogenaamde duurzame groei echter niet, en vormt het om die reden een soort onbewezen wensdenken, constateren de leden van de Partij voor de Dieren-fractie. Zo laat een rapport van de OECD zien dat geen enkel land ter wereld «duurzame groei» in de praktijk

brengt.⁸ De European Environment Agency (EEA) reageerde in december met een rapport op de «nieuwe groeistrategie» in de Green Deal waaruit blijkt dat Europa haar duurzame visie om te leven binnen de grenzen van de planeet niet waarmaakt door economische groei te blijven promoten en daarnaast de milieueffecten en de sociale effecten ervan te managen.⁹ Op welke wetenschappelijke inzichten baseert de EC haar veronderstelling dat economische groei kan worden losgekoppeld van het gebruik van hulpbronnen?

Heeft de EC in kaart gebracht wat de gevolgen zijn indien deze door de Commissie gewenste ontkoppeling niet plaatsvindt en heeft de EC een alternatief scenario uitgewerkt om risico van het mislukken van deze ontkoppeling te ondervangen? Op welke manier heeft de Europese Commissie in het ontwerp van de Green Deal de wetenschappelijke inzichten van de afgelopen 30 jaar meegenomen die uitwijzen dat oneindige economische groei op een eindige planeet een illusie is?

De Europese Commissie streeft naar een economie waarin «netto» geen CO₂ meer wordt uitgestoten. Echter, technologieën om CO₂ op grote schaal uit de lucht te halen, bestaan nog niet. Waarop baseert de Europese Commissie haar aanname dat CO₂ kan worden blijven uitgestoten en weer kan worden opgevangen? Is de EC het met de leden van de Partij voor de Dieren-fractie eens dat, zolang deze technieken nog niet bestaan, moet worden ingezet op een economie waarin in absolute zin geen CO₂ meer wordt uitgestoten?

De doelstelling

In het Parijsakkoord is afgesproken dat de opwarming van de aarde beperkt moet worden tot ruim onder de twee graden en dat gestreefd wordt naar een maximale opwarming van 1,5 graad. In de Green Deal is opgenomen dat, om aan het Parijsakkoord te voldoen, Europa in 2050 volledig klimaatneutraal moet zijn. Dit houdt niet in dat er vanaf 2050 helemaal geen CO₂ en andere schadelijke stoffen meer uitgestoten worden, constateren de leden van de Partij voor de Dieren-fractie. In de nieuwe Green Deal staat tevens de wens om het huidige Europese doel van 40 procent CO₂-reductie in 2030 te verhogen naar 50 procent en naar 55 procent als streefdoel.

In het IPCC-rapport uit 2018¹⁰ wordt op pagina 108 vermeld dat er een 67% kans is om de wereldwijde gemiddelde temperatuurstijging te beperken tot onder 1,5 graad indien vanaf 1 januari 2018 nog 420 GtCO₂ wordt uitgestoten. Met de huidige uitstoot van CO₂ wereldwijd (circa 42 GtCO₂ per jaar) betekent dat dit CO₂-budget over minder dan 8 jaar op is. Heeft de Europese Commissie kennisgenomen van deze conclusie uit het IPCC-rapport? Kan de EC uiteenzetten hoe de doelstellingen voor 2030 en 2050 in de Green Deal tot stand zijn gekomen in relatie tot de doelstellingen in Parijsakkoord en de bevindingen van het IPCC-rapport? Waarom zijn de doelstellingen niet direct afgeleid van de conclusies uit het IPCC-rapport over het resterende CO₂-budget? Op welke wijze is de

⁸ OECD, «Countries are progressing too slowly on green growth», 20 juni 2017, <http://www.oecd.org/greengrowth/countries-are-progressing-too-slowly-on-green-growth.htm>.

⁹ European Environment Agency, «The European environment – state and outlook 2020. Knowledge for transition to a sustainable Europe», 2019, <https://www.eea.europa.eu/publications/soer-2020>.

¹⁰ Rogelj et. al, «Mitigation Pathways Compatible with 1.5°C in the Context of Sustainable Development», In: *Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways* (2018) https://www.ipcc.ch/site/assets/uploads/sites/2/2019/05/SR15_Chapter2_Low_Res.pdf, blz. 108.

uitstoot van andere broeikasgassen zoals methaan, een gas dat vele malen sterker bijdraagt aan de opwarming dan CO₂, meegenomen in het bepalen van de doelstellingen? Heeft de EC het streven uit het Parijsakkoord om opwarming van de aarde met meer dan 1,5 graad Celsius te voorkomen met deze Green Deal losgelaten, zo vragen de leden van de Partij voor de Dieren-fractie.

De leden van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit kijken met belangstelling uit naar de antwoorden van de Europese Commissie en ontvangen deze graag zo snel mogelijk, doch uiterlijk binnen drie maanden na dagtekening van deze brief.

De voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken en Klimaat / Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit,
N.J.J. van Kesteren